

De wijzen

Periodethema: Jezus' geboorte
Mattheüs 2: 1-12

VOORAF

De Heere maakt de geboorte van Zijn Zoon door middel van Zijn engelen bekend aan de herders in het veld. Maar de Heere Jezus zal niet alleen de Messias van het Joodse volk zijn. Hij zal ook de Zaligmaker van de heidense volkeren zijn. Daarom geeft God ook aan de heidenen een 'geboortebericht'. Dat merken we in de geschiedenis van de wijzen uit het Oosten.

UITLEG VAN DE TEKST

Op een dag komen er enkele voorname mannen de poorten van Jeruzalem binnen (vers 1). Ze zullen wel een rijdier zoals een kameel hebben bereden. Waarschijnlijk is het niet al te lang na de geboorte van de Heere Jezus te Bethlehem. Uit het vervolg blijkt immers dat Jozef en Maria met het Kindeke nog in Bethlehem verblijven (hun eigenlijke woonplaats was Nazareth!). Het woord voor wijzen dat hier in het Grieks staat, betekent geleerden, maar het kan ook betekenen: magiërs, tovenaars. Het blijken met name geleerden in de sterrenkunde te zijn. In het oude heidense Oosten stond de wetenschap van de sterrenkunde vaak in nauwe relatie met waarzeggerij en occultisme. Vaak werden de wijzen, de sterrenkijkers, de tovenaars en de waarzeggers in één adem genoemd (zie Dan. 2: 27). Deze wijzen stonden in het oude Oosten in hoog aanzien. Vaak waren zij te vinden aan het koninklijke hof als raadgevers van de koning. Hoe komen deze heidense mannen in Jeruzalem terecht? Zij zijn op zoek naar 'de geboren Koning der Joden' (vers 2). Hoe komen zij er dan bij dat er in Israël een Koning geboren zou zijn? Dat hebben zij in de sterren gezien. Zij hebben een bijzondere ster gezien.

Ze beseffen dat deze te maken heeft met de Koning, Die zij zoeken. Dat is voor hen zo duidelijk, dat we zelfs niet de geringste twijfel bij hen bemerken. Zij komen de betreffende Koning aanbidden. Blijkbaar wisten deze wijzen dat het Joodse volk uitzag naar de geboorte van een bijzondere Koning. Het kan bijna niet anders dan dat zij dit van de Joden hebben gehoord. De Joden hebben immers jaren lang in ballingschap geleefd in het Oosten, in het rijk van Babel en Perzië. Zie hiervoor onder andere het Bijbelboek Daniël. Denk daarbij ook aan de oude profetie van Bileam over de Jakobsster in Num. 24: 17 en 19. Hoe het ook zij, wanneer deze wijzen de opzienbarende ster zien stralen, weten zij zeker dat de Koning der Joden geboren is. Dat is ook wat Mattheüs ons duidelijk wil maken: dit is de zichtbare leiding van de Heere.

Als koning Herodes hoort van de wijzen en waarvoor zij zijn gekomen, worden hij en Jeruzalem ontroerd (vers 3). Het hier gebruikte woord betekent niet, dat hij emotioneel wordt van blijdschap of vertedering. Het betekent dat hij heel erg schrikt. Want als er een Koningskind geboren is, betekent dat een bedreiging voor zijn eigen koningschap. Daarom schrikt ook Jeruzalem, want ze kennen Herodes. Hij is ook die in gedachten al zijn moordplan beraamt, wanneer hij de overpriesters en de Schriftgeleerden bij zich roept (vers 4). Deze vrome Bijbelgeleerden kunnen hem vast wel vertellen wat er in het Oude Testament is geprofeteerd van de komende Koning der Joden. Zij weten vast wel waar Hij geboren zal worden. Dat kunnen zij inderdaad nauwkeurig zeggen. Micha heeft het reeds voorzegt. Bethlehem is de plaats waaruit de Messias zal voortkomen (vers 5 en 6). Maar hoewel zij het woord van de profetie kennen, komen ze niet in beweging!

Deze tegenstelling ontmoeten we op vele plaatsen in het evangelie: vgl. Matth. 3: 9; 8: 10-12; 15: 28; 21: 43; 22: 5-10. Wat de overpriesters en Schriftgeleerden hem bekend maken, is precies wat Herodes wil weten. In het geheim laat hij de wijzen bij zich komen (vers 7). Van hen wil hij exact weten wanneer zij de Koningsster hebben gezien. Ook vertelt hij hun wat hij van de Schriftgeleerden heeft gehoord. Zij moeten niet in Jeruzalem, maar in Bethlehem zijn. Overigens: Herodes moet hebben beseft dat het hier over een bijzonder Kind gaat. In vers 4 neemt hij zelfs het woord Christus in de mond! Dat maakt zijn goddeloze haat en moordplannen tegen dit Goddelijke Kindeke des te aangrijpender! Als Herodes de wijzen op pad stuurt, blijft hij zelf thuis (vers 8). En de Schriftgeleerden? Zij reizen evenmin mee. Wat is dat erg! Zij wijzen de Oosterlingen de weg naar de beloofde Christus, zonder dat zij zelf meegaan. Ondanks het goede voorbeeld dat de wijzen geven. Zij zoeken immers totdat zij de gezochte Christus hebben gevonden. Betrek hierbij de beloften van bijvoorbeeld Luk. 11: 1-13.

Voor de wijzen uit het Oosten moet het wel verwarrend zijn geweest. Niemand lijkt hun belangstelling voor de Koning der Joden te delen. Zouden zij zich niet hebben vergist? Wat denken zij eigenlijk te vinden in Bethlehem? Toch vervolgen zij hun reis naar Davids geboorteplaats. Dan komt de Heere hun op een bijzondere wijze tegemoet. Opnieuw laat Hij hun Zijn ster zien. Deze ster leidt hen naar de plaats waar zij moeten zijn (vers 9). Het is niet moeilijk om zich een voorstelling te maken van de vreugde die in hun hart opwelt als zij de ster opnieuw te zien krijgen (vers 10)! Boven het huis waar het Koningskind te vinden is, blijft de ster staan. Hier moeten zij zijn. Binnen vinden de wijzen het Kindeke met Maria, Zijn moeder. Zonder te aarzelen vallen zij voor Hem op de grond om Hem te aanbidden. Zo geven zij Hem de Goddelijke eer, die Hem toekomt. Want Hij is Gods Zoon! Zij eren Hem niet alleen met hun mond, maar ook met hun hart. En dat laten zij merken in hun daden. Zij komen aandragen met de kostbaarste schatten van die dagen. Goud, het edelste metaal. Kostbare wierook om te offeren. Mirre als dure, heerlijk geurende olie of zalf. De wijzen laten merken dat het allerbeste en het allermooiste aan deze Koning toekomt (vers 11). Ondertussen waakt de Heere over Zijn eniggeboren Zoon (vers 12). Voordat de wijzen terug kunnen keren naar koning Herodes, waarschuwt Hij hen door middel van een droom. Zo keren zij via een andere weg terug naar hun land. Zo geeft God aan Jozef en Maria de gelegenheid om met het Kindeke te vluchten naar Egypte, voordat de verdere aan zijn duivelse werk begint.

TER OVERWEGING

- De Heere maakt de geboorte van Zijn eniggeboren Zoon niet alleen bekend aan het Joodse verbondsvolk. In de wijzen worden ook de heidenen bij het kerstwonder betrokken. De Heere Jezus zal immers niet alleen de Zaligmaker zijn van het Joodse volk, maar ook van de heidense volkeren. Vergelijk de oude belofte aan Abraham in bijv. Gen. 12: 3 en 18: 18. Zie ook Simeons profetie in Luk. 2: 32. Als gevolg hiervan werd het kerstevangelie eeuwen geleden ook bekendgemaakt in Nederland en wordt het nog steeds aan anderen bekendgemaakt.
- Wijs de kinderen op het wonder dat ook wij het kerstevangelie te horen krijgen. Wijs hen er ook op hoeveel kerstfeest met zendingswerk- en evangelisatiewerk te maken heeft. Overigens: des te meer een reden om te proberen door middel van het zondagsschoolwerk ook onkerkelijke kinderen te bereiken!
- Wat is het aangrijpend dat de Schriftgeleerden niet met de wijzen meegaan, terwijl zij precies kunnen vertellen waar de geboren Koning te vinden is. Wat is het aangrijpend dat koning Herodes zo bang is voor zijn eigen eer dat hij de geboren Koning slechts wil zoeken om Hem te doden. Probeer er met de kinderen over na te denken welke waarschuwing vanuit de houding van de Schriftgeleerden en van koning Herodes tot ons komt. Spreek ook met hen over het feit dat de mannen uit het oosten komen en deze mannen wijzen worden genoemd.
- Wat moet het voor de wijzen ontmoedigend zijn geweest dat niemand met hen mee wil gaan naar Bethlehem. Niemand lijkt hun belangstelling voor het Koningskind te delen. Over beproeving gesproken... Die beproeving is niet vreemd als je de Heere Jezus zoekt, als het je om Hem te doen is. Maar de Heere laat Zijn zoekers niet aan hun lot over. Hij bemoedigt de wijzen met Zijn ster. Ook nu zorgt Hij voor allen die zich door Zijn hand laten leiden, die, hoe het ook moog' tegenlopen, gestadig op Zijn goedheid hopen (Psalm 147: 6 ber.).
- De wijzen laten met hun allerkostbaarste geschenken zien dat de geboren Christus hun alles waard is. Wat is daarvan in ons leven te merken?

GELOOFSLEER

In deze geschiedenis wordt Gods voorzienigheid duidelijk (vgl. art. 13, Nederlandse Geloofsbelijdenis):

VAN DE VOORZIENIGHEID GODS EN REGERING ALLER DINGEN

Wij geloven dat die goede God, nadat Hij alle dingen geschapen had, deze niet heeft laten varen, noch aan het geval of de fortuin overgegeven, maar ze naar Zijn heiligen wil also stiert en regeert.

Zodat in deze wereld niets geschiedt zonder Zijn ordinantie; hoewel nochtans God noch auteur is, noch schuld heeft van de zonde die er geschiedt. Want Zijn macht en goedheid is zo groot en onbegrijpelijk, dat Hij zeer wel en rechtvaardiglijk Zijn werk beschikt en doet, ook wanneer de duivelen en Goddelozen onrechtvaardiglijk handelen. En aangaande hetgeen Hij doet boven het begrip des menselijken verstands, datzelve willen wij niet curieuselijk onderzoeken, meer dan ons begrip verdragen kan; maar wij aanbidden met alle ootmoedigheid en eerbied de rechtvaardige oordelen Gods, die ons verborgen zijn; ons tevreden houdende dat wij leerjongeren van Christus zijn, om alleen te leren hetgeen Hij ons aanwijst in Zijn Woord, zonder deze palen te overtreden. Deze leering geeft ons een onuitsprekelijken troost, als wij door haar geleerd worden dat ons niets bij geval overkomen kan, maar door de beschikking van onzen goedertieren hemelsen Vader, Die voor ons waakt met een Vaderlijke zorg, houdende alle schepselen onder Zijn heerschappij, alzo dat niet één haar van ons hoofd (want die zijn alle geteld).

Ook niet één musje op de aarde vallen kan zonder den wil onzes Vaders. Waarop wij ons verlaten, wetende dat Hij de duivelen in den toom houdt en al onze vijanden, die ons zonder Zijn toelating en wil niet schaden kunnen. En hierin verwerpen wij de verdoemelijke dwaling der epicureeën, dewelke zeggen dat Zich God nergens mede bemoeit en alle dingen bij geval laat geschieden.

Vervulling – Hier zien we de belofte aan Abraham in vervulling gaan, dat in de Christus der Schriften alle geslachten van de aarde gezegend worden. God beschaamt door de komst van deze heidenen uit het oosten Zijn volk Israël en in het bijzonder de geestelijke leiders van het volk. Iedereen weet dat de Messias in Bethlehem geboren wordt, maar nu ze vernemen dat Hij geboren is, verzetten ze geen stap. Als er sprake zou zijn van dé geboorte had de HEERE zeker als eerste aan hen bekend gemaakt, en niet aan wijzen uit het oosten! Deze zelfgenoegzaamheid betekent wel dat deze heidenen hen voorgaan. Zij eren Jezus, Zijn volk negeert Hem.

